די טראגעדיע פון ארבייט

פון צפורי.

און ווארום טשעסטער טיילאר איז געטריבען געווארען צו אנבאטען זיינע אויגען אלס אויסטויש פאר דעם ביסען ברויט.

די טעג האט זיך דורכגעווארפען אין דער טעגליכער אמעריקאנער פרעסע א קליינער נאטיץ, וועלכעס האט אפשר ניט צוגעצויגען קיין אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט, אבער וועלכער איז געוויס זעהר אינטערעסאנט פאר ארבייטער-פריינט און עקאנאמיקער.

דאס שטיקעלע נייעס לייענט זיך אזוי: א געוויסער טשעסטער טיילאר, 35 יאר אלט, פון ברידזשפארט, קאנעקטיקוט, פון די פאראייניגטע שטאטען, האט זיך אנגעבאטען צו א געוויסען דאקטאר, אז יענער זאל איבער זיין קערפער עקספערימענטירען מיט טראכאמא, און דערפאר זאל דער דאקטאר זיך פארפליכטען צו געבען זיין פרוי ברויט צו זאט.

טשעסטער טיילאר, איז ביים פאך א בעקער, אבער לעצטענס איז ער אנטזאגט געווארען פון זיין שטעלע, דערפאר ווייל עס איז ניט געווען פאר אים גענוג ארבייט. ער האט געקלאפט אין אלע טירען פון בריידזשפארט און אין אלע ארומיגע געגענטען, זוכענדיג ארבייט, אבער אומזיסט. און דאן, אין דעם דאזיגען פארצווייפעלטען מאמענט, האט ער זיך אנגעשלאגען אן א קליינעם אנאנס אין א צייטונג, אז א געוויסער דאקטאר זוכט א פערזאן, צו לאזען זיך עקספערימענטירען מיט די טראכאמא באצילען, כדי צו אויסגעפינען זייער ווירקונג אויף די מענשליכע אויגען.

פון אזא סארט עקספערימענטען זענען פאראן אלע שאנסען צו פארלירען די זעה-קראפט, ווייל די טראכאמא באצילען ווירקען זעהר שלעכט אויף די אויגען, אזוי שנעל ווי זיי ווערען אריינגעלאזען אין דעם מענשליכען קערפער. טשעסטער טיילאר האט גאנץ גוט געוואוסט פון דער דאזיגער געפאר. פונדעסטוועגען האט עס אים ניט אפגעשראקען, ווייל ער האט געוואוסט, אז זיין פרוי רוטה זיצט ערגעץ אין הויז א הונגעריגע און עס איז דערצו אויך ניטא מיט וואס צו באצאלען דירה-געלט.

אין אזא פארביטערטען, ענטוישטען מאמענט, ווען א מענש איז גרייט צו פארקויפען זיינע מוסקולען, און עס געפינט זיך ניט קיין בעלן אויף דעם — אין אזא פארצווייפעלטען מאמענט, איז עס געוויס קיין וואונדער ניט, אויב א געזונטער נארמאלער מענש, באט אן זיינע אויגען, וועלכעס ווערט באטראכט אלס דער גרעסטער מענשליכער אוצר, אלס אויסטויש פאר א שטיקעל ברויט פאר זיך און פאר זיין אפהענגיגער פרוי. פאר טשעסטער טיילאר איז שוין פיעל ליעבער צו ליידען זיין גאנץ לעבען פון בלינדקייט, איידער צו זעהן זיין פרוי איינשרומפען פון הונגער און נויט.

און אזעלכע פארצווייפעלטע "טשעסטער טיילארס" זענען דאך פאראן היינט, איבער דער וועלט, א סך, אין די צענדליגער מיליאנען. צענדליגער טויזענטער פון די דאזיגע פארצווייפעלטע זענען גענאנגען נאך א שריט ווייטער פון טשעסטער טיילאר. זיי האבען פשוט געמאכט א סוף צו זייער געמאטערט לעבען, און אט אזוי האבען זיי זיך באפרייט פון יענער דריקענדער לאגע אין וועלכער די ארבייטסלאזיגקייט האט זיי אריינגעשטויסען.

אויף דער אינטערנאציאנאלער ארבייטס-קאנפערענץ, וואס איז לעצטען מאנאט אפגעהאלטען געווארען אין זשענעווא, האט דער סעקרעטאר, אלבערט טאמא, באריכטעט, אז ביים סוף פון דעם יאר 1929 האט די צאל ארבייטסלאזע, וועלכע זענען פארזיכערט קעגען ארבייטסלאזיגקייט, אדער אזעלכע וואס קריגען "אנעמפלאימענט אינשורענס", באטראפען אין דער גאנצער וועלט, קארגע 48 מיליאן מענשען. דערביי איז כדאי צו באמערקען, אז אין דער דערמאנטער קאטעגאריע פון ארבייטער וועלכע קריגען "אנעמפלאימענט אינשורענס", ווערען ניט אריינגערעכענט יענע ארבייטער, וועלכע ווערען געשטיצט דורך זייערע פראפעסיאנעלע פאראיינען. און ווען מען וואלט אויך זייער צאל צוגערעכענט, וואלט דער ציפער פון די ארבייטסלאזע אין דער וועלט, א היבש ביסעל געשטיגען.

איז דען א וואונדער ווארום אזוי פיעל טויזענטער מענשען נעמען זיך דאס לעבען יאר-איין, יאר אויס, און ווארום טשעסטער טיילאר פון בריידזשפארט, איז גרייט געווען צו אנבאטען זיינע אויגען פאר דעם ביסען ברויט?

זיכער איז עס קיין וואונדער ניט, ווארים אין א מאמענט ווען א מענש קאן ניט צופרידענשטעלען זיין גרעסטען קרעדיטאר — דעם מאגען, דאן מוז ער זיך דערקלערען "באנקראט" און אויפגעבען דעם קאמף מיט'ן לעבען. און דאס איז דאך די טראגעדיע פון ארבייט. עס איז א טראגעדיע וועלכע איז אמאל געווען א ברכה, אבער זי איז פארוואנדעלט געווארען אין דאס, וואס זי איז, היינט צו-טאג, אונטער דער היינטיגער קאפיטאליסטישער ארדנונג.

אמאל האט מען געוואוסט אז אין דער ארבייט ליגט די מאכט, און אז אין דער סאכע ליגט מזל און ברכה. אבער קיינמאל פריער, און היינט געוויס ניט, איז דער דאזיגער פאקט געווען אויסגעהאלטען. אפילו אין יענע גוטע צייטען, ווען ארבייט איז געווען לרוב, און ווען אויף אלע גאסען זענען געווען אנגעהאנגען "סאינס" אז ארבייטער ווערען פארלאנגט — אפילו אין יענער גליקליכער עפאכע, איז ארבייט אויך געווען א קליינער מזל-ברכה פאר'ן ארבייטער. אמת, מען האט ניט געוואוסט פון דער איצטיגער טראגעדיע, צו קעמפען מיט'ן מאגען, אבער דערפאר האט מען געוואוסט פון פארשיעדענערליי אנדערע צרות, ווי טשאכאטקע, הארץ-קראנקהייט און אנדערעס, וואס איז געווען א דירעקטער רעזולטאט פון די "סוועט שעפער", און פון דער פארפעסטעטער אומגעבונג אין שאפ בכלל.

אזוי איז עס געווען אין די גוטע צייטען, ווען עס איז געווען א שפע אויף ארבייט, און דאמאלסט איז די טראגעדיע פון ארבייט אויך געווען גענוג גרויס. אבער היינט, אונטער די נייע, שווערע עקאנאמישע באדינגונגען פון ארבייטסלאזיגקייט און שטענדיגע קריזיסען, איז עס נאך פיעל ערגער.

געוויס וואלט ארבייט געקאנט זיין, א מזל און ברכה פאר'ן ארבייטער, און געוויס וואלט אין דער סאכע געלעגען די גרעסטע ברכה פאר'ן פויער — דאס איז אבער אלץ גערעדט געווארען ווען אונזער געזעלשאפטליך לעבען וואלט געווען געבויט אויף סאציאלע יסודות, און ניט אויף די איצטיגע יסודות פון קאפיטאליזם, און עקספלואטאציע. אונטער דעם היינטיגען לעבענס-סיסטעם איז די ארבייט א טראגעדיע און די ארבייטסלאזיגקייט, די גרעסטע קללה פון דער מענשהייט. עס איז, אזוי ווי דאס אידיש ווערטעל לויטעט: — וואוהין מען לעגט דעם קראנקען איז אים שלעכט.

און דער היינטיגער לעבענס סיסטעם איז געוויס א קראנקער, כמעט פאראליזירט. דער היינטיגער סיסטעם ארבייט ניט און ער קאן קיינמאל ניט ארבייטען צו דער צופרידענהייט פון דעם ארבייטער קלאס. עס איז א סיסטעם פון עקספלואטאציע, זעלבסטזיכטיגקייט און קארופציע — א סיסטעם, אונטער וועלכער ארבייט איז די גרעסטע טראגעדיע. צוליעב דער דאזיגער סיסטעם איז די גאנצע וועלט היינט פארפלייצט מיט מיליאנען ארבייטסלאזע און צוליעב דער דאזיגער סיסטעם האט טשעסטער טיילאר געמוזט אנבאטען זיינע אויגען פאר די טראכאמא באצילען, כדי צו געבען זיין פרוי ברויט מיט וואסער.

מיר האבען פריער באמערקט אז אויף דער אינטערנאציאנאלער ארבייטס-קאנפערענץ אין זשענעווא איז באריכטעט געווארען וועגען 48 מיליאן ארבייטסלאזע, וועלכע קריגען פארזיכערונג. מיר האבען דערביי אויך באמערקט אז אין דער דאזיגער צאל איז ניט איינגעשלאסען יענע קאטעגאריע פון ארבייטסלאזע, וועלכע ווערען געשטיצט דורך זייערע פראפעסיאנעלע פאראיינען, און וועמעס צאל דערגרייכט אויך אין די שווערע מיליאנען. אבער מיר האבען פארגעסען צו אונטערשטרייכען וועגען נאך, א דריטער קאטעגאריע ארבייטסלאזע, וועלכע איבערשטייגט אפשר אין זייער גרויס ביידע ערשטע קאטעגאריעס צוזאמענגענומען.

די דריטע קאטעגאריע, איז פון יענע ארבייטסלאזע וועלכע באלאנגען צום מיטעל-קלאס, אדער צו ווייסע קאלנער-ארבייטער, און וועלכע קריגען ניט קיין "אנעמפלאימענט אינשורענס". ווי שלעכט עס זאל ניט זיין צו זיין ארבייטסלאז, איז עס אבער פיעל גרינגער, ווען מען באקומט א געוויסע מאס הילף יעדע וואך, אבער וויפיעל זענען פאראן ארבייטסלאזע, וועלכע קריגען גארניט קיין הילף — ניט פון דער רעגירונג און ניט פון קיין פראפעסיאנעלע פאראיינען? און ניט בלויז צווישען די מיטעל-קלאס מענשען ווערט קיין שום הילף ניט אויסגעטיילט, נאר עס זענען דאך פאראן אפילו כשר'ע ארבייטער, אין די צענדליגער טויזענטער, וועלכע באקומען ניט קיין אינשורענס, אין פאל פון ארבייטסלאזיגקייט — אזוי ווי דאס באווייזט אונז דער פאל פון דעם בריידזשפארטער בעקער-ארבייטער טשעסטער טיילאר, און טויזענטער אנדערע פון זיין גליכען.

געוויס איז ווינשענסווערט פאר אן ארבייטער צו פארדינען זיין ברויט מיט דער הילף פון זיינע מוסקולען, אבער אין פאל עס געפינען זיך ניט קיינע בעלנים אויף זיינע מוסקולען, דאן איז עס דער חוב פון דער געזעלשאפט (פון דער רעגירונג) צו העלפען אים, אין דער שלעכטער צייט. דערווייל זענען נאך פאראן גענוג לענדער אויף דער וועלט, וואו "אנעמפלאימענט אינשורענס" איז בלויז א טרוים, און ווידער אמאל איז אין דעם שולדיג די היינטיגע קאפיטאליסטישע סיסטעם.

עס איז א סיסטעם ווען ארבייט איז די גרעסטע טראגעדיע און ארבייטסלאזיגקייט איז נאך אן ערגערע קללה.

קויפט אויפ'ן ארבייטער טיקעט

דזשיימס מעקארטור קאנער, וועלכער קאנדידירט אין סענטער וועסט אויפ'ן ארבייטער טיקעט, וועמענס פלאטפארם עס אנטהאלט פונקטען וועגען ארבייטסלאזיגקייט, פארזיכערונג, פענסיעס פאר בלינדע און פרייע רעדע.

ידיעות פון דער אידישער קולטור געזעלשאפט

וועגען קאארדינירן די טעטיגקייטען פון די אידיש-וועלטלאכע שולען

א טייל צענטראלע אידישע שול-ארגאניזאציעס האבען שוין דיסקוטירט און באשלאסען וועגען די פונקטען פון מעמאראנדום, וואס די איניציאטיוו-קאמיסיע צו קאארדינירן געוויסע טעטיגקייטען פון די אידיש-וועלטלאכע שולען אין אמעריקע. די פונקטען פון מעמאראנדום זענען: 1) ארגאניזירען א געמיינשאפטליכע שול-אויסשטעלונג (אין ניו יארק און אין אנדערע גרעסערע שטעדט); 2) דורכפיהרען אן אלגעמיינע אידיש-וועלטלאכע שול-וואך; 3) ארויסגעבען ביכער פאר דער יוגענט און א יוגענט-זשורנאל; 4) שאפען א צענטראלען אידישען שול-ארכיוו; 5) ארויסגעבען פעדאגאגישע ליטעראטור און א פעדאגאגישען זשורנאל; 6) העלפען גרינדען א אידישען קינדער-טעאטער. די קומענדיגע זיצונגען פון דער קאנפערענץ וועלען זיין אנהייב סעפטעמבער. עס ווערט דערווארט, אז אין הארבסט וועלען געוויסע טעטיגקייטען פון די אידיש-וועלטלאכע שולען אין אמעריקע שוין דורכגעפיהרט ווערען בשותפות, פון אלע צענטראלע אידיש-וועלטלאכע שול-ארגאניזאציעס.

אידישער ביכער-קלוב

די ביכער-קאמיסיע ביי דער אידישער קולטור-געזעלשאפט האט שוין אויסגעארבייט גענוי דעם פלאן פון אידישען ביכער-קלוב, לויט'ן מוסטער פון די אמעריקאנישע "בוק אף די מאנט קלאבס" און "בוק-גילדס". די ביכער-קאמיסיע האט זיך געשטעלט אין פארבינדונג מיט א רייע גרויסע אידישע פארלאגען אין איירא‌פע מכוח שליסען אן אפמאך מיט דער אידישער קולטור-געזעלשאפט צוצושטעלען זייערע נייע און פריהער-דערשינענע ביכער פאר דעם ביכער-קלוב. אייגצלהייטען וועלען אינגיכען אנאנסירט ווערען. פאר מעהר אינפארמאציע זיך ווענדען צום הויפט-אפיס פון דער אידישער קולטור-געזעלשאפט, 799 בראדוויי, צימער 206, ניו יארק.

ביכער-חודש און ביכער-אויסשטעלונג

די ביכער-קאמיסיע האט אויך באשטימט צו ארגאניזירען היינטיגען ווינטער א חודש פון דעם אידישען בוך; די אידישע קולטור-געזעלשאפט האט זיך אויך געשטעלט אין פארבינדונג מיט'ן אידישען פ.ע.נ.-קלוב אין ווארשע ארויבערצובריינגען אהער געוויסע מאטעריאלען פון דער גרויסער ביכער-אויסשטעלונג, וואס דער פען-קלוב האט ארגאניזירט בעת דעם פען-קאנגרעס. עס ווערט געפלאנעוועט אזא אויסשטעלונג פון אידישען-בוך אין ניו יארק בעת דעם ביכער-חודש.

ערשטע ביכעל פון קולטור-געזעלשאפט קליינע ביבליאטעק שוין דערשינען

דאס ערשטע ביכעל פון דער קליינער ביבליאטעק, וואס די קולטור-געזעלשאפט גיט ארויס איז שוין דערשינען אונטער'ן נאמען „וואס וויל די אידישע קולטור-געזעלשאפט?" (16 זייטען, קעשענע פארמאט). אינהאלט: א. די אויפגאבען פון דער אידישער קולטור-געזעלשאפט; ב. פרינציפען און צילען פון דער א.ק.ג.; ג. דערגרייכונגען; ד. קולטור-צוזאמענפאהר; ה. ארגאניזאציע-פארם פון דער א.ק.ג.; ו. סטאטוטען פון דער סטודענטען-ליגע ביי דער אידישער קולטור-געזעלשאפט. פרייז: 5 סענט. צו באקומען אין אלע אידישע בוכהאנדלונגען און אין הויפט-אפיס פון דער אידישער קולטור-געזעלשאפט, 799 בראדוויי, צימער 206, ניו יארק. באלד דערשיינען נאך צוויי בראשורען פון קליינער ביבליאטעק: 1) די ארבייט פון קולטור-געזעלשאפט-צווייגען (פראיעקטע, פראגראם און ביבליאגראפיע); 2) וועגען אידיש אין די אמעריקאנער שולען — פון יודע א. יאפע, אין אידיש און אין ענגליש.

זומער-פאנד

כדי צו קענען אנפיהרען פארשיידענע צוגרייטונגס-ארבייטען פאר דער געפלאנטער, פארצווייגטער הארבסט-טעטיגקייט, איז ארויסגעשיקט געווארען א ווענדונג צו אלע מיטגלידער פון דער אידישער קולטור-געזעלשאפט, בייצושטייערן פאר'ן ספעציעלען זומער-ארבייטס-פאנד. א צאהל מיטגלידער און צווייגען האבען זיך שוין אפגערופען. די הויפט-פארוואלטונג פאדערט אויף אלע מיטגלידער, וואס האבען נאך ניט אריינגעשיקט זייערע ביישטייערונגען פאר'ן זומער-פאנד, דאס גלייך צו טאן, כדי די צענטראלע זאל קענען ווייטער אנגעהן מיט דער צוגרייטונגס-און זומער-ארבייט.

לעקציע-ביורא

די לעקציע-ביורא ביי דער אידישער קולטור-געזעלשאפט האט איינגעלאדען נאך א צאהל אידישע שריפטשטעלער און לעקטארען אנצושליסען זיך אין דער ביורא. עס ווערען געמאכט אלע פארבארייטונגען, אז די לעקציע-ביורא זאל קענען אויף א פאסיגען אופן באזארגען די פארשידענע אידישע ארגאניזאציעס מיט לעקציעס און פארלעזונגען. עס ווערט צוגעגרייט א ספעציעלע רשימה פון די לעקטארען און זייערע טעמעס. אלע ארגאניזאציעס קענען זיך שוין ווענדען נאך אינפארמאציע צום הויפט-אפיס פון דער קולטור-געזעלשאפט, 799 בראדוויי, צימער 206, ניו יארק.

„אינם זכות פון פינף וועט ניט חרוב ווערען סדום"

(פון מיין נסיעה)

פון גרשוני

קאן זיין ווען לאנדאן וואלט נישט פארמאגט די פינף קנאים וואס קלאמערען זיך נאך דעם "ליכטיגען אמאל" און באמיען זיך בכל הכחות — שפינען ווייטער דעם "זיידענעם פאדעם" פון אונזער "אלטער היים", וואלט דאס ביסעלע געזעלשאפטליכקייט וואס מען טרעפט אין דער דאזיגער שטאדט אודאי ניט געווען בנמצא.

יעדער איינער פון די פינף "צדיקים" טראגט ארוין אינ'ם דארטיגען לעבען אן אייגנארטיגען טאן און קאליר. יעדער איינער לייגט זיין חתימה און דורכפאהרענדיג די דאזיגע שטאדט, ווערט דיר היימליכער, א ווארימקייט נעהמט דיר ארום און מען קומט צו דער מסקנה, אז ווען אין יעדען שטעדטעל זאלען זיך געפינען אט די עטליכע קנאים, אט די דאזיגע עטליכע, וואס זאלען נאך ניט זיין צופרעסען פון דעם גרויסען "גאר נישט" און "ווילדער גראבקייט", וואס אין זייער הארץ זאל נאך טליען דער לויטערער חלום פון "אמאליגען שטעדטעל" דאס צוגעבונדקייט צום פאלקס-לעבען און "ברודער מענש", וואלט טאקע אין זייער זכות ניט חרוב געווארען סדום.

און עס איז ניט קיין נפקא מינה, זאל אינ'ם גלאנץ פון חלפים אויפגעהן דער 'פאטא-מארגאנא" און מען זאל דערזעהן די העלע טעג, די טעג וואס האבען אויף "משמורים" געווארט, די טעג וואס האבען ווי א לויטערער חלום זיך געוועבט. די טעג פארבראכטע ביי רבנישע טישען, איינזאפענדיג אין זיך דאס געזאנג פון דורות, אדער אינ'ם דינעם שארך פון זייד זאל זיך פאנאנדערוויקלען דאס הפקרדיגע "בינע לעבען", דאס מבטל זיין עולם הזה און ווארפען זיך בויען קולטור אויף "ספאדיינע" און אלע אנדערע "ספעדיינעס" אין דער וועלט, פארפאלעווענדיג דאס איינענע לעבען עד כלא ידע.

אדער אינם "האנדעל" פארקויפען די טעג פון רויטע פאנען און "ליכטיגען אנארכיזם" אויסטוישען דעם רעוואלוציאנערען פלאם אומצובריינגען וועלטען, אויף א קליינע באשיידענע נחלה, מיט א גערטעל און א "קאר" זיך אליין צו פארלויפען דעם וועג און פירען א משלנודיקען צום "עם קשה עורף" נאך זכרון.

אדער — לערנען מיט די "קלוגע" פון בבל, דעם שורש און אפשטאם, דעם קלאנג און פארם פון 'קייזער ווילהעלעמס לשון".

אדער ארומגעהן מיט'ן "בארימטען סעטשעלע" טראגענדיג א רפואה פאר חולאים און מיט אזא תמימות און פשטות באנעהמען אונזער וועלט.

עס איז ניט קיין נפקא מינה אין זיי אלע גליהט דער "אמאל", אין זיי אלע לעבט דער לויטערער חלום פון דעם אמאליגען לעבען, זיי אלע ווייסען, אז א וויל-דער שטורם האט זיי מיט די ווארצלען ארויסגעריסען און פארווארפען צווישען דערנער. זיי ווייסען און זענען דאס "ווילד פלייש" וואס וואקסט אויפ'ן היגען אידישען לעבען און מיט "זיך" ווילען זיי אט די דערנער אין א גארטען פארוואנדלען, זענען טאקע אט די פינף און נאך עטליכע צו זיי, דער יסוד פאר לאנדאנער געזעלשאפטליכקייט, ליגט טאקע אויפ'ן דארטיגען אידישען לעבען דער חותם פון זייער אייגען לעבען, און אז עס קומט איינער פון אונז, געפינט ער א סביבה, געפינט ער א ווארימע האנט וואס מאכט היימלאך אין דער וויסטער פרעמד, און יעדענס הויז איז טאקי א בית ועד לכל הגרים וואס פארבלאנדזשען אין זייער וואנדערונגס וועג אין דער שטאדט לאנדאן.

מען פרעגט ניט אויף קיין "פאספארטען" יעדער איז א גוטער גאסט און פאר יעדען איז געגרייט דער טיש און דער עיקר מען באמיהט זיך דער אידישער ישוב אין לאנדאן זאל האבען א פנים, זאל זיך אפרופען אויף אלע וואנדרונגען, זאל קומען צו הילף אלע "נויטיגקייטען" וואס עס פאדערט דאס אידישע נע ונד לעבען. מען דערהאלט און מען היט אפ די מענשליכע "פרינציפען" און דער עיקר פון אלע עיקרים מען שאפט א אידיש לעבען — א מענשליך לעבען.

קומט דער "אידישער גוי" — ראקער, געפינט ער אין לאנדאן א קרייז פארעהרער, וואס נעהמען איהם אויף און באזארגען איהם מיט כל טוב.

אין זעלביגען זאל וואו דר. יריס, האט דערצעהלט פון ארץ ישראל'דיגע פארנאכטען און געזאנג פון חלוצים, באגרינדעט ראקער די יסודות פון אנארכיזם. די זעלבע מענשען וואס האבען נעכטען אויסגעהערט יורים'ן, הערען היינט ראקערן, מיט יעדענס ווארט — ווייסען זיי ווערט מען קליגער, ווערט מען עפעס גע-וואויר, לאנדאן האלט שטארק פון דעם מכל מלמדי השכלתי.

צווישען די בילדער וואס העגגען אין "רעפעראטען זאל" זעהסטו די גאנצע אידישע שרייבער משפחה און כל ערליי פי-רער, עס העגגט הערצל און ראקער, זרבבל און מערעם, פרץ און ביאליק.

עס זענען ניט שארף די גדרים וואס צוטיילען, אונטער די השפעה פון דודל. מלך, שייקע, דר. גאלדסטיק, דר. רושעסעל און שוגערמאן, קאן מען זיך צונויפטרעפען און דאס לאנדאנער אידישע לעבען געפינט א תקון.

אפילו די מחלוקות זענען נישט מער ווי אזא "סמאטאר" אויף צו פראוזען די כחות אביסעל "אפצופרישען" זיך און די עלטערע "צדיקים" וועלען אודאי בכל הכחות בויען א אידיש קולטורעל לעבען און זאל אינ'ם זכות פון פינף נישט חרוב ווערען סדום.

הרב הכולל פון בראזיל דר. ראפאלאוויץ באריכטעט וועגען די דארטיגע אידען

ניו יארק — די נאציאנאלע עקזעקוטיווע פון הדסה, די ציוניסטישע פרויען ארגאניזאציע פון אמעריקא, האט געגעבען א לאנטשיאן לכבוד דר. און מרס. ראפאלאוויץ פון בראזיל, לעצטען דאנערשטאג דעם 17-טען יולי אין פיפטה עווענוי האטעל.

בראזיל פארמאגט יעצט א אידישען ישוב פון 40 טויזענט. דר. ראפאלאוויץ ארבייט זעהר אונערמידליך צו פארפערטיגען דעם אידישען ישוב דארטען אין יעדען הינזיכט. אבער עס איז דאך נאטירליך אז אממעהרסטען זאל עס אינטערעסירען דער רעליגיעז-קולטורעלער לעבען.

אויפ'ן פארשלאג פון דר. רייז-צוקערמאן, אקטיווע טוערין פון הדסה פאלעסטינע קאמיטעט און וועלכע האט באוועגט די הדסה זאל זיך פאראינטערעסירען מיט די אידיש-רייזענדע פרויען, האט די נאציאנאלע עקזעקוטיוו פון הדסה איינגעלאדען דר. ראפאלאוויץ און זיין פרוי צו זיין זייערע געסט. עס איז שוין פאר א געוויסע צייט פאראן א באוועגונג צווישען הדסה טוערינס אויסצובריייטען איהר אקטיוויטעט אין די דרום אמעריקאנישע לענדער, און דער באזוך פון דר. ראפאלאוויץ אין ניו יארק האט געגעבען די הדסה אן אויסערגעוועהנליכע גוטע געלעגענהייט גענוי ארומצורייידען די מעגליכקייט פון אזא ארבייט.

דעם געזרום וואס דר. ראפאלאוויץ און זיין פרוי האבען אפגעגעבען פון בראזיל איז העכסט אינטערעסאנט. דער אידישער ישוב הויבט אן דארטען צו ווערען באפעסטיגט. די אויסזיכטען פאר אידישע עמיגראציע אין בראזיל זיינען גינסטיג. צווישען דער אידישער באפעלקערונג איז פאראן א לעבעדיגער אינטערעס פאר אידישע פראגען. עס איז פאראן א ציוניסטישע באוועגונג. עס קריסטאליזירט זיך א רעליגיעזער לעבען און עס איז פאראן דער אנפאנג פון אן ארגאניזירטע אידישע ערציהונג. דאך גראדע אויף דעם רעליגיעז קולטורעלען געביעט איז נאך פאראן זעהר פיעל וואס צו טאן. עס פעהלען טוער ווי אויך ליטעראטור.

די אידישע פרוי אין בראזיל לעבט זיך פארהעלטניסמעסיג ניט שלעכט. צום גרעסטען טייל דארפען זיי ניט געהן ארבייטען. זיי פאסען אויף אויף דער הויז און ערציהען די קינדער. זיי זיינען געזעלשאפטליך געשטימט און האבען א פאראיין וועלכער גיט זיך אפ מיט פארשיעדענע טעטיגקייטען. עס איז דארט אויך געמאכט געווארען אן אונגעלונגענער פארזוך צו שאפען אן אבטיילונג פון דער ציוניסטישער וועלט פרויען ארגאניזאציע. עס זענען פאראן א סך סבות פאר דעם דורכפאל. ערשטענס איז די הויפט קווארטיר וועלכע געפינט זיך אין אייראפא צו ווייט פון בראזיל אום ווי געהעריג אנצופיהרען מיט דער ארבייט. דאס וויכטיגסטע אבער איז דער פאקט וואס דער טעמפא פון דער אייראפייאישער ארגאניזאציע איז ניט צוגעפאסט צו דער פסיכאלאגיע פון דער אידישער פרוי אין בראזיל, וועלכע שטעהט א סך נעהענטער אין דעם הינזיכט צו איהר נארד-אמעריקאנישע שוועסטער. לויט דעם מיינונג פון דר. ראפאלאוויץ איז די הדסה, די ציוניסטישע פרויען ארגאניזאציע אין אמעריקא, די לאגישע ארגאניזאציע אויף צו ארגאניזירען די אידישע פרוי פאר ציוניסטישע טעטיגקייט אין בראזיל. הדסה איז גוט באוואוסט ביי די אידישע פרויען אין בראזיל און די ארבייט וואס די הדסה טוט אין ארץ ישראל ווערט זעהר שטארק באוואונדערט. די הדסה מיט איהר ערפאהרונג און פרעסטיזש וואלט גיך געוואונען דעם צוטרוי פון די אידישע פרויען אין בראזיל. די ארבייט דארטען נאטירליך דארף געטאן ווערען אין אידיש. אידיש איז די אומגאנג שפראך פון דער בראזילישער אידישע באפעלקערונג. דר. ראפאלאוויץ האט געבעטען מען זאל איהם מיטגעבען הדסה ליטעראטור, וועלכע ער וועט מיט פארגעניגען פארשפרייטען צווישען די אידישע פרויען. ער איז אויך וויליג צו נעהמען אויף זיך די אויפגאבע צונויפצוברענגען הדסה מיט די אידישע פרויען אין בראזיל.

די נאציאנאלע הדסה עקזעקוטיווע האט אויסגעדריקט א הארציגען דאנק צו דר. און מרס. ראפאלאוויץ פאר די אינטערעסאנטע נייעס וואס זיי האבען געהאט צו דערצעהלען פון אידישען לעבען אין בראזיל, און פאר זייער פריינדליכען אינטערעס אין דער ארבייט פון הדסה. די עקזעקוטיווע האט אויך באאויפטראגט דר. רייז-צוקערמאן צוזוגרייטען די פאסיגע הדסה ליטעראטור. די פראגע פון אנפאנגען א הדסה באוועגונג אין בראזיל ווי אויך אין אנדערע שטאאטען פון דרום אמעריקא וועט גאנץ ערנסט אויפגענומען ווערען.

באשטראפט א לאדזער איד מיט 12 מיליאן זלאטעס

פון לאדז מעלדעט מען:

די פינאנץ-קאמער האט באשטראפט דעם היגען אידישען איינוואוינער כאנאכאוויטש מיט קנאפע 12 מיליאן זלאטים פאר ברענגען שאדען דעם מלוכה-אוצר.

כאנאכאוויטש איז מיט א פאר יאהר צוריק באשולדיגט געווארען אין פיהרען אן אונלעגאלען מסחר מיט ספירט און אין פארקויפען 38 טויזענט ליטער ספירט צו פריוואטע פערזאנען און ניט פארנוצען עס אויף די צוועקען, צו וועלכע ער האט עס באקומען פון מלוכה-מאנאפאל.

אידען פון קיטשענער אנט. און אומגעגענט

שטימט און ערוועהלט האנארייבעל

וו. ד. יולער

מיניסטער פון נייישאנאל רעווענוי

אלס אייער פארטרעטער

ערוועהלט א אידען פריינט און א ליבעראלען פארטרעטער צו העלפען אויפהאלטען קאנאדע'ס פראספעריטי

ערוועהלט א מענשען וועמענס צוטרויען איהר האט

פאר זומער היטען

סט. טשארלס מילך, [illegible] קיין [illegible] דעם מילך פראבלעם